

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Wetgeving, Rechtspleging en
Rechtsbijstand

Directie Toegang Rechtsbestel

26 JAN 2005

CE: JUST 24/1

Postadres: Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Vaste Kamercommissie
voor Justitie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon (070) 3 70 60 31
Fax (070) 3 70 79 57
www.justitie.nl

Onderdeel
Datum
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Onderwerp

Afdeling Juridische Beroepsgroepen en Tolken

19 januari 2005

5320198/04/DTR

Just040829

Brief van de heer Beijen inzake de naleving van art. 59 van
de Wet op het notarisambt

Bij beantwoording de
datum en ons kenmerk
vermelden. Wilt u slechts
één zaak in uw brief
behandelen.

TOEGANG DER TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL
26 JAN 2005
Nummer: JUST 05-49

In de brief van uw commissie d.d. 6 oktober 2004 wordt gevraagd om een reactie op de brief van mr. drs. L. Beijen te Leiden d.d. 6 september 2004.

De heer Beijen klaagt over het niet openbaar zijn van een deel van de notariële akten uit de periode 1916-1925, omdat in enkele van de 19 arrondissementen de notariële archiefbescheiden uit die periode nog niet zijn overgebracht naar de openbare rijksarchiefbewaarplaatsen.

Hierover kan ik u het volgende berichten, waarbij ik tevens meerdere beleidsaspecten ten aanzien van de notariële archieven aan de orde stel. Ik geef eerst enige algemene achtergrondinformatie ten aanzien van de notariële archieven. Daarna ga ik in op het specifieke probleem waarover de heer Beijen klaagt en de overige problemen die met betrekking tot de notariële archieven spelen, de reeds ondernomen acties en de verdere maatregelen die mij voor ogen staan.

Achtergrondinformatie notariële archieven

Een notaris bewaart in eerste instantie zelf zijn archief, bestaande uit akten, notariële verklaringen, registers, afschriften, repertoria en kaartsystemen, hetgeen alles tezamen zijn protocol vormt. De delen van zijn eigen protocol of door hem overgenomen protocollen die ouder zijn dan twintig jaar mag hij overbrengen naar de zogenaamde Algemene bewaarplaatsen. Zoals bepaald in de Wet op het notarisambt is er in elk van de 19 arrondissementen een bewaarplaats gelegen. Indien een notaris een protocol van een voorganger

overneemt moet hij de delen ouder dan dertig jaar overbrengen. Voor de protocollen in een bewaarplaats wordt een in het betreffende arrondissement gevestigde notaris aangewezen als bewaarder. Ten aanzien van die protocollen heeft deze de bevoegdheden en verplichtingen van een notaris in het algemeen, hetgeen onder meer van belang is omdat dan nog gedurende langere tijd door het notariaat zelf afschriften, grossen en uittreksels in de vereiste vorm kunnen worden afgegeven. Tevens is hierdoor geheimhouding gewaarborgd van wat zich in deze archieven bevindt.

Notariële archiefbescheiden moeten binnen tien jaar nadat deze 75 jaar oud zijn worden overgebracht van de notariële archiefbewaarplaatsen naar de rijksarchiefbewaarplaatsen. In de ministeriële Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de rijksarchiefbewaarplaats (11 oktober 1999, Stcrt. 1999, 203) is de bewaarder aangewezen als degene die de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden in gereedheid brengt.

De tienjaarstermijn maakt het mogelijk steeds per periode van 10 jaar gecumuleerd over te brengen. Dit is voor alle 19 notariële bewaarplaatsen landelijk ook praktijk geworden, waarbij laatstelijk in 2001 de termijn voor de periode 1916-1925 verstreek. De Wet op het notarisambt schrijft sinds 1 oktober 1999 voor dat uiterste willen hiervan zijn uitgezonderd en pas na 100 jaar mogen worden overgebracht naar de rijksarchiefbewaarplaatsen. Dit om te voorkomen dat uiterste willen van nog levende mensen openbaar worden. In de praktijk betekent dit dat deze uiterste willen dus moeten worden afgesplitst van die delen van de notariële archieven die na (ten minste) 75 jaar worden overgebracht naar de rijksarchiefbewaarplaatsen.

Achterwege gebleven splitsing / overbrenging

De heer Beijen heeft al in het verleden met mij gecorrespondeerd over het achterwege blijven van het afsplitsen van de uiterste willen van de overige notariële akten (brief d.d. 11 augustus 2003). De situatie is inderdaad dat enkele van de 19 notaris-bewaarders, onder meer vanwege de kosten, nog niet tot de wettelijk verplichte splitsing en overbrenging van de notariële archieven uit de periode 1916-1925 zijn overgegaan.

De differentiatie in bewaartermijn tussen uiterste willen en overige akten is in 1999 in de wet gekomen. Tevens is toen besloten dat de minister van Justitie in de wet expliciet zou worden benoemd als zorgdrager van de zich in de algemene bewaarplaatsen bevindende archiefbescheiden. Als uitvloeisel daarvan bepaalt sinds 1 augustus 2004 artikel 57 lid 4 van de Wet op het notarisambt expliciet dat de minister van Justitie zorgdrager is van de zich in de algemene bewaarplaats bevindende archiefbescheiden, voor zover deze niet

zijn overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats.

Indertijd is bij het besluit om tot splitsing over te gaan aangenomen dat een en ander weinig extra lasten met zich zou brengen. Inmiddels blijkt dat de kosten verbonden aan splitsing wel degelijk aanzienlijk zijn. Bij het in gang zetten van de wetswijziging(en) in 1999 zijn de financiële consequenties dus onvoldoende onderkend. Dit betekent dat ik nu geconfronteerd wordt met de niet te vermijden financiële gevolgen.

Wat de (gemaakte) kosten van het splitsen betreft ligt er voorts een uitspraak uit 2003 van het gerechtshof Amsterdam naar aanleiding van een tuchtrechtzaak. Daarin is opgemerkt dat de kosten voor splitsing, net als de kosten voor overbrenging, voor rekening van de minister van Justitie komen, tenzij de wetgever expliciet anders zou bepalen.

Voor de éénduidigheid acht ik het gewenst dat in ieder geval alle akten uit de periode 1916-1925 worden gesplitst en overgebracht. Daarmee blijft tegelijkertijd gewaarborgd dat uit die periode geen testamenten van nog levende personen openbaar worden. Gezien de huidige wet en de uitspraak van het Hof acht ik het thans onvermijdelijk dat de kosten van het splitsen van de jaargang 1916-1925 voor mijn rekening komen.

Overigens wijs ik erop, dat niet alleen het kostenaspect er de oorzaak van kan zijn dat nog niet in alle gevallen tot splitsing is overgegaan. Zo is speciale expertise voor het splitsen nodig, dient dit onder aanvaardbare arbeidsomstandigheden te gebeuren en moeten de over te brengen archiefstukken ook nog anderszins bewerkt worden. Hierbij moet bedacht worden dat het te splitsen deel per notarieel archief enkele tientallen tot soms meer dan honderd strekkende meters betreft.

Voor wat betreft de nog niet gesplitste archieven uit de periode 1926-1999 zal ik onder meer de mogelijkheden bezien om de wettelijke bewaartermijnen weer gelijk te trekken zodat splitsen niet langer nodig zal zijn.

Overige problemen notariële archieven

De noodzakelijke splitsing is één van de problemen die momenteel spelen rond de notariële archieven. De notariële archiefbewaarplaatsen zijn, een enkele uitzondering daargelaten, gehuisvest in archiefruimten van de rechtbanken in de 19 arrondissementen. Een aanzienlijk deel hiervan is vol en/of voldoet niet aan de eisen van de Archiefwet. Bij een aantal rechtbanken zijn de notariële archieven deels ondergebracht in de ruimten van de gerechtelijke archieven, waardoor niet gewaarborgd is dat alleen de bewaarder toegang tot de archiefbescheiden heeft. Het is duidelijk dat deze problemen — gegeven de huidige beschikbare archiefruimte, mede gelet op het eveneens

in pandig ondergebracht zijn van de rechtbankarchieven — niet eenvoudig binnen de rechtbankgebouwen op te lossen zullen zijn. Tenslotte is het in een enkel geval onmogelijk de wel gesplitste delen van het notarieel archief naar de rijksarchiefbewaarplaatsen over te brengen omdat de aangeboden archiefbescheiden niet opgenomen kunnen worden om praktische redenen zoals verbouwingen en/of ruimtegebrek.

Ondernomen en lopende acties

De opmerking van de heer Beijen dat er voor de buitenwereld geen enkele voortgang bij het oplossen van deze weerbarstige problematiek zichtbaar is, is begrijpelijk. Het is echter niet zo, dat er geen actie ondernomen is. Er is diverse malen overleg geweest, onder andere met de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie over de oplossing van de problemen.

Tevens heeft overleg plaatsgevonden met individuele notarisbewaarders, gerechtsarchivarissen en het Nationaal Archief om de problematiek rond de notariële archieven in kaart te brengen. Rond de zomer van dit jaar zal ik u berichten over de wijze waarop de ik de in deze brief omschreven problematiek tot een oplossing zal brengen zowel voor de korte als de lange termijn.

De Minister van Justitie,